

HGJB-PREEKSCHETS

IN HET KADER VAN HET DIACONALE HGJB-PROJECT
ALLES OVER HOOP

JANUARI 2012

1 PETRUS 3:13-17

PREEKSCHETS

1 PETRUS 1:1-2 EN 3:8-22

INHOUD PREEKSCHETS DIACONALE PROJECT HGJB 2012 ALLES OVER HOOP

1. Voorwoord

2. Motivatie en inhoud van het thema

Alles over hoop
Christenen in Pakistan
De Kerk van Pakistan
Plaats van de HGJB-Preekschets in het project

3. Motivatie en keuze van het bijbelgedeelte

Motivatie en keuze 1 Petrus 3

4. Exegese

Inleidingsvragen
Doel en opzet van de brief
Exegetische aantekeningen bij 1:1-2 en 3:8-22 (vooral 13-18)

5. Lijnen voor de preek

Meditatieve aantekeningen
Situatie van de hoorder
Belangrijke accenten

6. Voorbereiding van de preek/eredienst

Persoonlijk
Met een groep jongeren
Liturgische aanbevelingen
Mogelijkheden voor verwerking

Bijlagen

1. VOORWOORD

De preek waarvoor deze schets een eerste aanzet geeft, is te gebruiken in de periode waarin kinderen, tieners, jongeren én ouderen van de gemeente aan de slag zijn met en voor het tweejaarlijks diaconale HGJB-project *Alles over hoop*. Op verschillende plekken in de gemeente zal nagedacht worden over hoe het is om christen te zijn in een minderheidssituatie.

HGJB-DIACONAAL PROJECT

De HGJB ontwikkelt iedere twee jaar een gemeentebreed diaconaal project. In zo'n project willen we jong en oud oproepen om zich in te zetten voor mensen die onze hulp nodig hebben (dit keer de kerk en christenen in Pakistan). Maar met dit project willen we ook een inhoudelijk thema in de gemeente aan de orde stellen. Diaconaat is niet vrijblijvend. De hulp aan de naaste in een bepaalde situatie confronteert ons allereerst met de mensen aan wie wij hulp geven. Zij zijn niet anoniem, maar krijgen een gezicht. Deze mensen stellen ons voor vragen over ons eigen leven. Hierdoor wordt een project wederkerig. We gaan als HGJB uit van het principe dat de mensen die wij hulp bieden, minstens net zoveel aan ons te bieden hebben. Als we in de voorbereidende projectreis een bezoek aan hen brengen, vragen we steeds of de Heere God ons duidelijk wil maken wat wij van hen kunnen leren. Tijdens de presentaties van het project voor alle gemeenten op de projectavonden in november 2011, hebben we de bezoekers duidelijk gemaakt niet alleen geld op te halen voor de kerk in Pakistan, maar vooral zelf inhoudelijk met het thema *Alles over hoop* aan de slag te gaan! De Heere God wil ons door de mensen uit Pakistan iets leren.

GEMEENTEBREED

Door tijdens de 'actieperiode' van het project in uw gemeente in de eredienst eveneens stil te staan bij het inhoudelijke thema, ontstaat er vooral voor kinderen en jongeren een sterke verbinding tussen hun bezig zijn met leeftijdgenoten op clubs en verenigingen en de rest van de gemeente. Vaak is in de gemeente een speciale commissie (uit het jeugdwerk of breder) aan de slag om het project *Alles over hoop* vorm te geven. Het is dus raadzaam om met deze commissie contact op te nemen om te horen wat er (met name inhoudelijk) in het kader van *Alles over hoop* wordt gedaan.

INFORMATIE

Deze commissie heeft allerlei materiaal via de HGJB over het project *Alles over hoop* gekregen. Zorg er in ieder geval voor dat u een exemplaar van het projectmagazine heeft, zodat u zich inhoudelijk kunt inlezen en de context van het project en deze preekschets duidelijk wordt. Ook is het raadzaam om de projectfilms te bekijken, zodat u zich letterlijk een beeld kunt vormen van de situatie in Pakistan. Bij de HGJB is een basispakket beschikbaar waarin ook een dvd met projectfilms is opgenomen (informeer bij de werkgroep of kijk op www.hgjb.nl/allesoverhoop voor bestelmogelijkheden). Voor elke leeftijdsgroep in de gemeente zijn er inhoudelijke materialen die onder andere ook 1 Petrus 3 als centraal bijbelgedeelte hebben.

SCHRIJVERS PREEKSCHETS

Het inhoudelijke gedeelte van deze preekschets (met name de schets zelf en de exegese) is gemaakt door ds. Sjaak van den Berg uit Groningen. De verdere opzet en eindredactie werd namens de HGJB gedaan door Eline van Vreeswijk.

Van harte wensen we u Gods zegen en de inspiratie van de Heilige Geest bij de voorbereiding van de dienst.

MOTIVATIE DS. VAN DEN BERG

De HGJB lanceert het diaconaal project ‘Alles over hoop.’ Het seizoen begon met het thema ‘Alles op Zijn plek’: de gemeente bekijken vanuit God. Nu volgt een verdieping: alles over hoop. Een prachtige woordspeling die wijst naar 1 Petrus 3:15, waar de aansporing klinkt om altijd bereid te zijn verantwoording af te leggen van de hoop die in je is. De HGJB kiest voor dit onderwerp omdat de HGJB jongeren wil toerusten om te leven als christen in een minderheidspositie. Het gaat om het zoeken naar een vorm van anders-zijn die niet uitsluit, maar uitnodigend is voor de mensen om je heen.

Ik ben gevraagd om een preekschets over 1 Petrus 3 te schrijven bij dit project. Het gebeurt wel vaker dat ik die vraag krijg en altijd is het me een plezier om dat te doen. Deze keer raakt het onderwerp me meer dan anders. Het komt doordat onderwerp heel direct raakt aan mijn eigen vragen rondom vreemdelingschap.

VREEMDELINGSCHAP

Vreemdelingschap is een begrip dat we wel kennen. We gebruiken het vooral graag als argument om ons in onze eigen zuil af te sluiten van de boze buitenwereld. Niet erg missionair natuurlijk, maar lange tijd redelijk effectief om een eigenheid te behouden. Inmiddels is die optie onder andere door het massale gebruik van allerlei communicatiemiddelen niet meer mogelijk. De zuil blijkt met geen mogelijkheid waterdicht te houden. Bovendien verschuift de buitenwereld in een rap tempo. De politieke realiteit van vandaag tendert naar een inperking van mogelijkheden voor godsdienstvrijheid. Allerlei verworvenheden die de zuil mogelijk maakten verdwijnen in rap tempo. De zuil leeft in haar nadagen. We hebben veel huiswerk als gemeente voor de tijd die komt, met inderdaad als meest wezenlijke vraag: hoe behoud je je eigenheid in openheid?

AMBASSADEUR

De eerste brief van Petrus is heel goed gekozen door de HGJB. Het is een brief die wat ondergesneeuwd is onder die van Paulus, maar juist voor onze context heel leerzaam. Het leven van de christen wordt omschreven als vreemdelingschap (juridisch te vergelijken met wat bij ons een statushouder is zonder Nederlandse nationaliteit). Het feit dat Jezus Heer is en je burger bent van Zijn rijk, geeft je die status van vreemdeling. Tegelijkertijd blijkt in de brief dat deze vreemdeling geen afzijdige doorganger is, maar een iemand die meedoet en –leeft met zijn omgeving en zijn hoop deelt met hen. De vreemdeling als ambassadeur.

MEDEDEELZAME HOOP

Het bijzondere aan het diaconale project van de HGJB is ook dat er een tweezijdigheid is ingebouwd. Er wordt in Nederland geld ingezameld voor jeugdwerk in Pakistan. Omgekeerd krijgen we nog veel meer terug. Pakistaanse christenen leven namelijk helemaal in dezelfde context als in 1 Petrus. Zij zijn een kleine minderheid. Niet officieel vervolgd, maar in de praktijk wel vaak buitengesloten en altijd levend onder de dreiging van moslimfundamentalisten die het politieke klimaat bepalen. Toch zorgen christenen in Pakistan voor goed onderwijs en goede zorg. Zij delen hun hoop met hun naasten. Hun ontroerende en inspirerende verhalen krijgen wij van hen, als prachtige voorbeelden van leven uit een mededeelzame hoop.

Redenen genoeg om aan dit programma mee te doen. Er zal veel op z'n plek vallen.

Ds. Sjaak van den Berg

2. MOTIVATIE VAN HET THEMA

ALLES OVER HOOP

Het thema *Alles over hoop* sluit aan bij het HGJB-jaartheme *Alles op Zijn plek*. In het jaartheme benaderen we vooral de kracht van de christelijke gemeente. God geeft daarin mensen aan elkaar en tegelijk krijgt iedere gelovige een eigen plek. We benadrukken in het jaartheme vooral dat we de gemeente mogen zien door de ogen van God en de rijke status die de gemeente van God krijgt. Met het project *Alles over hoop* ligt de nadruk meer op de zichtbaarheid van de plaatselijke christelijke gemeente in deze wereld. God zendt de leden van de gemeente en de kerk zelf weer uit in de wereld. Hij haalt daarmee onze veilige structuren overhoop. De gemeente is immers een lichaam (van Jezus Christus). Een lichaam dat te midden van de context betekenis heeft.

Zoals al in het voorwoord gezegd is, is wederkerigheid is een belangrijk principe van diaconaat. De mensen voor wie we in actie komen, zijn niet alleen hulpvragers, het zijn vooral mensen van wie we kunnen leren. Dit jaar is gekozen voor een project in Pakistan. Onder het thema *Alles over hoop* maken we kennis met christenjongeren uit Pakistan.

Hun levensverhalen zijn spiegels die ons laten ontdekken wie wij zijn en hoe wij leven. *Alles over hoop* is het thema waarmee we in Nederland deze bezinning en bewustwording op gang willen brengen. Vanuit de relatie met christenen in Pakistan willen we met het thema *Alles over hoop* nadenken over drie dimensies van kerk- en christen-zijn.

DRIE DIMENSIES

Van Pakistan kunnen we leren dat kerk en christen zijn...

... vraagt om durf; om je eigen angst en gevoel van veiligheid los te laten.

Christenen in Pakistan zijn christenen met durf. In een gespannen situatie van achterstelling en tegenstand, geven ze niet op of trekken ze zich niet terug.

Als christen zoek je niet alleen je eigen veilige groep van gelijkgezinden op, maar durf je ook vrijmoedig je stappen te zetten in een omgeving die niet op christenen en Christus zit te wachten. Als het erop aankomt, laat een gelovige zich niet verlammen door gevoelens van angst, maar handelt hij vanuit de hoop die God geeft. Ook al betekent dat soms lijden aan achterstelling of tegenstand.

... vraagt om geloof; om te zien dat de wereld aan God toebehoort.

Christenen in Pakistan leven vanuit het geloof dat de hele wereld van God en van Jezus Christus is. Er is geen terrein in het leven dat niet onder Zijn heerschappij staat.

Als christen zijn we geroepen om gelovig present te zijn op alle dagen en alle terreinen van het leven. Dat kan alleen als je gelooft dat de opstandingskracht van Christus – de hoop – in deze wereld onverminderd is. God heeft een wereld te redden en daarbij schakelt hij mensen in. We zijn geroepen om een spoor van Christus achter te laten. De tijd is kort, maar we krijgen nog de kans om deze wereld te sieren met goede werken voor Hem.

... vraagt om kleur; om zichtbaar aanwezig te zijn in de samenleving.

Christenen in Pakistan zijn een kleine minderheid, maar hebben des te meer kleur. Ze vallen op door hun keuzes en laten zich op hun anders-zijn bevragen.

Een christen wil zichtbaar aanwezig zijn in de samenleving en daarmee rekenschap geven van de hoop die in hem is. God laat van bovenaf licht op mensen vallen, om Hem daarmee te weerspiegelen en kleur te geven aan deze wereld. Daarom verlangen we ernaar om alles wat we van Hem gekregen

hebben – onze vaardigheden en mogelijkheden – in te zetten. Alles gaat overhoop, niet voor onze eigen eer, maar voor de glorie van God en tot zegen voor onze naaste.

ZICHTBAAR

Door bezinning en actie hopen we te ontdekken hoe je kleur kunt geven aan het leven van jongeren in Pakistan, maar ook voor mensen in onze eigen omgeving. God schijnt met Zijn licht in het leven van mensen die Hem willen volgen. Hij gebruikt jongeren in Pakistan en in Nederland om licht en hoop door te geven. Zij verspreiden door hun woorden en daden (door eenvoudig goed te doen) hoop voor de mensen om hen heen. Zo wordt hoop letterlijk zichtbaar!

Kortom, met het thema *Alles over hoop* willen we kinderen, tieners en jongeren oproepen om in alle situaties van hun leven eenvoudig maar zichtbaar christen te zijn. Juist de lijdende kerk moedigt ons aan om Jezus Christus in al Zijn volheid en in al onze situaties te dienen en te volgen. En als de kerk in Pakistan dat kan, dan ligt diezelfde kracht er toch ook voor ons?

CHRISTENEN IN PAKISTAN

In het project *Alles over hoop* maken we kennis met christenen in Pakistan. Ze hebben het moeilijk. Als kleine minderheid van 1,6 procent telt hun stem in de samenleving nauwelijks mee. Christenen worden gerekend tot de laagste lagen van de bevolking. Deze manier van denken komt voort uit het hindoeïstische kastensysteem, dat ook zijn invloed op Pakistan heeft gehad. Op verschillende fronten ervaren christenen achterstand. Door radicale invloeden worden ze daarbij steeds meer in het nauw gedreven.

BUITENGESLOTEN

Wie als christen geboren is, zal het doorgaans niet ver schoppen in de Pakistaanse samenleving. Veel christenen hebben slecht betaalde banen; ze vegen de straten of werken in steenfabrieken. Er zijn plekken waar moslims niet met christenen willen samenwonen en christenen de landbouwgrond van mindere kwaliteit krijgen toebedeeld. Christelijke jongeren die de mogelijkheid hebben om een studie te volgen, hebben al snel een achterstand als zij niet aan de koranlessen meedoen. Christenen die een redelijke baan in de samenleving hebben, worden vaak op subtiele manier buitengesloten van belangrijke posities. Vergeleken met moslims hebben christenen slechts een halve stem in de maatschappij.

GEDWONGEN

Christelijke meisjes worden regelmatig onder druk gezet om zich te bekeren tot de islam, soms zonder dat hun ouders dat weten. Tactieken als ontvoering en verkrachting worden niet geschuwd. Eenmaal getrouwd met een moslim, ben je christen af. Je als moslim bekeren tot het christendom daarentegen is een doodzonde. Er zijn verschillende verhalen bekend van mensen die op een gewelddadige manier gedwongen werden om zich tot de islam te bekeren.

BESCHULDIGD

De laatste jaren is vooral de blasfemiewet een ware bedreiging geworden. Meningsverschillen worden aangegrepen om christenen aan te klagen voor godslastering. Op het bezoedelen van de koran staat levenslange gevangenisstraf en op het lasteren van de profeet Mohammed de doodstraf. Een woordenwisseling met je burens of het aanraken van een koran kan de reden zijn dat je stem voorgoed wordt gesmoord. Extremistische moslimgroepen hitsen hun medegelovigen op het doodsvonnissen zelf

uit te voeren voordat de rechter zijn oordeel heeft geveld. Ook (gematigde) moslims zijn soms het slachtoffer van deze wet.

BEBOET

Christenen in Pakistan worden vaak als vertegenwoordigers van het Westen gezien. Bij ingrijpende gebeurtenissen in binnen- of buitenland zijn zij vaak degenen die moeten boeten voor 'onze' of andermans gedragingen.

Enkele Feiten over christenen en minderheden in Pakistan

- *Christenen, hindoes en sikhs vormen de belangrijkste groepen minderheden. In totaal behoort 3,7 procent van de Pakistaanse bevolking tot een minderheid.*
- *Christenen vormen een minderheid van 1,6 procent. In totaal wonen er zo'n 2,5 miljoen christenen in Pakistan.*
- *De meeste christenen (meer dan 80 procent) leven in de provincie Punjab. In de stad Lahore wonen relatief veel christenen.*
- *De Rooms-Katholieke Kerk is de grootste kerk van Pakistan. De tweede kerk is de protestantse Kerk van Pakistan ('Church of Pakistan').*
- *Ook ahmadi-moslims worden als minderheid gezien en behandeld. Deze groep wijkt op sommige punten af van de hoofdstromingen binnen de islam.*

DE KERK VAN PAKISTAN

In het project *Alles over hoop* willen we de Kerk van Pakistan steunen die onder moeilijke omstandigheden toch voluit haar plek in de samenleving inneemt. We kunnen geld geven voor christenen in Pakistan, maar in de eerste plaats willen we ook van hen leren. Krachtiger dan *bishop* Samuel Azariah van de Kerk van Pakistan kunnen we het niet zeggen: 'Zie ons niet als een project of als bedelaars. Wij als christenen in Pakistan behoren samen met christenen in Nederland tot het wereldwijde lichaam van Christus. Het is prachtig dat jullie voor ons willen bidden en geld geven, maar het is mijn verlangen dat wij door dit project ons geloof met jullie mogen delen.' Om een beeld te krijgen van onze broeders en zusters daar, schetsen we met concrete voorbeelden wie de Kerk van Pakistan is. In ons project richten we ons op één kerkprovincie binnen deze landelijke kerk. We noemen hieronder enkele projecten waarin we de kerk van Pakistan willen steunen.

VORMING DOOR ONDERWIJS

De Kerk van Pakistan heeft altijd veel geïnvesteerd in het onderwijs aan kinderen. Het verbeteren van de economische positie van gezinnen en het bieden van een gezonde basis voor het zelfvertrouwen van kinderen, is van groot belang voor christenen in Pakistan. Omdat de kwaliteit van het onderwijs hoog is, komen er dagelijks ook veel moslimkinderen door de poorten van de school. De kerk gelooft dat ze op deze manier kan investeren in de Pakistaanse samenleving: kinderen krijgen onderwijs vanuit christelijke principes en leren verantwoordelijkheid te dragen voor elkaar en de maatschappij. In totaal geeft de kerkprovincie Raiwind onderwijs aan 3300 kinderen. Op de plattelandsscholen is het percentage christenen relatief hoog en komen er minder moslimkinderen.

OPVANG VAN KANSARME KINDEREN

Veel ouders, vooral uit christelijke gezinnen, zijn niet in staat om hun kinderen naar school te sturen. De kerk probeert voor deze kinderen extra voorzieningen te bieden, zodat ze wel de kans krijgen om

zich te ontwikkelen. Zo staat er in Lahore een opvanghuis waar ongeveer 40 meisjes uit arme plattelandsgezinnen een plek hebben. Onder hen zijn ook weeskinderen. Overdag gaan de meisjes naar school en na schooltijd worden ze met zorg opgevangen en begeleid. Zonder zo'n internaat zouden ouders hun dochters nooit naar de stad sturen en in de dorpen is vaak geen goed onderwijs voor hen. Ook biedt de kerk hulp en onderwijs aan kinderen die op straat rondzwerven.

ZORG VOOR GEHANDICAPTEN

De kerk zorgt ook voor gehandicapte kinderen; een groep die vaak wordt weggestopt of vergeten in een islamitische omgeving. Veel ouders ervaren hun gehandicapte kinderen als een straf van Allah. Sommige kinderen worden bij graven van heiligen achtergelaten. De kerk laat zien dat deze kinderen van waarde zijn en meer ontwikkelingsmogelijkheden hebben dan vaak gedacht. Ouders en kinderen van de scholen worden ingezet om hulp te bieden en de positie van deze kwetsbare groep te versterken. In Lahore staat een dagcentrum voor 60 gehandicapten; Dar-ul-Mussarat dat 'huis van de glimlach' betekent. In Faith Raiwind wordt dagelijks voor 12 kinderen uit de omgeving gezorgd.

INVESTEREN IN JEUGDWERK

Naast het onderwijs heeft de kerk ook een afdeling jeugdwerk. Van daaruit stimuleert de kerk plaatselijke gemeenten om oog te hebben voor hun jongeren. Coördinator Raheel Sharoon vertelt dat het niet vanzelfsprekend is dat jongeren worden ingeschakeld, omdat de kerk vanouds een domein van ouderen is. De Kerk van Pakistan heeft 2011 uitgeroepen tot 'jaar van de jongeren'. Op verschillende manieren wil ze jongeren mogelijkheden bieden om te groeien in geloof en in verantwoordelijkheden in de kerk en de samenleving.

Wie en wat is de Kerk van Pakistan?

- *De Kerk van Pakistan is ontstaan vanuit Engelse, Schotse en Amerikaanse zendingsposten (vanaf 1835). Lage kasteloze stammen in het hindoeïstische India bekeerden zich tot het christendom.*
- *Er wordt gezegd dat Pakistan en andere gebieden in Azië via de apostel Thomas in aanraking kwam met het evangelie. Het logo van de kerk is daarom een zogenaamd Thomaskruis.*
- *Vanaf het begin tot nu toe is men altijd actief geweest op het geven van onderwijs en ziekenzorg.*
- *In 1970 is de huidige Church of Pakistan ontstaan, door een fusie van de Anglicaanse, Lutherse, Methodistische en Schots-Presbyteriaanse kerk. Het is nu de tweede kerk van Pakistan. Ter vergelijking: deze kerk in Pakistan heeft ongeveer evenveel leden als de Protestantse Kerk in Nederland!*
- *De kerk is verdeeld over acht kerkprovincies ('dioceses'). In het project richten we ons vooral op de diocese Raiwind. Het is de kleinste kerkprovincie, maar het heeft veel visie. Vanuit de stad Lahore wordt het werk aangestuurd.*
- *Het werk is verdeeld over verschillende departementen: pastorale zorg, evangelisatie, noodhulp, hulp aan vrouwen, onderwijs en jeugdwerk. Voor vooral de laatste komen we in actie met 'Alles over hoop'.*
- *De contacten met de kerk in Nederland dateren uit 1965. De Protestantse Kerk in Nederland onderhoudt deze contacten nu via Kerk in Actie en Luisterend Dienen.*

PLAATS VAN DE HGJB-PREEKSCHETS IN HET PROJECT

VERBINDING MET INHOUDELIJKE BEZINNING IN DE GEMEENTE

Naast deze preekschets wordt door de HGJB allerlei projectmaterialen uitgegeven. In deze materialen staan diverse werkvormen om met kinderen, tieners en jongeren aan de hand van het thema *Alles over hoop* inhoudelijk aan de slag te gaan. Het is belangrijk te weten of de zondag waarop aan de hand van deze preekschets wordt gepreekt, eerder of juist later is dan het moment van de inhoudelijke bezinning op de clubs, verenigingen en catechese. Het zou mooi zijn als er vanuit de activiteiten die door de week gedaan worden, enkele verbindingen gelegd kunnen worden naar de eredienst op de zondag. Op die manier hebben de kinderen, tieners en jongeren het gevoel dat de inhoudelijke bezinning die zij doen, alles te maken heeft met de eredienst op zondag. Door in de dienst even terug te komen op dingen die er zijn gedaan in het kader van het project of mogelijk te wijzen op werkstukjes die de kinderen hebben gemaakt, is de link snel gelegd. Daarnaast kan wat er in de inhoudelijke bezinning op het thema is ontdekt, een aanzet zijn voor de prediking over het thema. Breng zelf als predikant bijvoorbeeld een bezoekje aan een club wanneer ze met het thema aan de slag zijn. Als u als gastpredikant voorgeeft in de dienst van een andere gemeente, vraag dan welke activiteiten zij hebben gedaan en op welke manier er een verbinding gelegd kan worden met de eredienst.

NA DE DIENST

Aansluitend op de eredienst kan er gesproken worden over het thema christen zijn in een minderheidssituatie, bijvoorbeeld door middel van een preekbespreking.

3. MOTIVATIE EN KEUZE VAN HET BIJBELGEDEELTE

Centraal in de bezinning staat de brief van Petrus, geschreven aan een groep christenen die als minderheid in de verstrooiing leefde. Alle aandacht gaat uit naar die krachtige oproep die voor toen en nu geldt: ‘... maar heilig God, de Heere, in uw hart; en wees altijd bereid tot verantwoording aan ieder die u rekenschap vraagt van de hoop die in u is, met zachtmoedigheid en eerbied’ (3:15).

VERGELIJKBAAR

Terwijl medewerkers van de HGJB in Pakistan waren, hebben zij de Petrusbrief gelezen en steeds vanuit de situatie daar toegepast. Het is dan opvallend hoe sterk de brief, die geschreven is aan mensen die in een vergelijkbare situatie leefden, gaat spreken.

Parallelen tussen de eerste christenen en de christenen in Pakistan zijn er steeds te trekken.

Bijvoorbeeld alleen al in het feit dat zij gedoogd worden en in bepaalde situaties aan het kortste eind trekken. Ze zijn snel de zondebok, met alle consequenties van dien, ja tot de dood toe. Terwijl de medewerkers van de HGJB in Pakistan waren, werd de enige christelijke minister vermoord.

CONCREET

Het bijbelgedeelte is ook gekozen omdat je hierin ontdekt wat een leven met hoop concreet betekent. Hoop is daarin niet een abstract begrip, maar wordt concreet door het leven als christen in het midden van een niet-christelijke samenleving.

De brief is geschreven door Petrus aan kleine en jonge gemeenten die als vreemdelingen zichzelf staande moesten houden in een niet-christelijke samenleving. Het waren daarmee ook kwetsbare gemeenten en gelovigen. Ze hadden te maken met lijden en werden vaak als tweederangs burgers buitengesloten. Wat kun je dan beginnen als minderheid?

Petrus roept hen op om in sterke afhankelijkheid van God te leven . Om God de hoogste plek te geven in het leven en op een zachtmoedige en eerbiedige manier aanwezig te zijn. Op elk moment en elke plek beschikbaar om getuigenis af te leggen van wie Jezus Christus is. Onze hoop is immers een Persoon.

Voor jongeren en ook voor ouderen kan hoop als begrip erg vaag blijven. Het is daarom belangrijk dat het heiligen van God in je hart, concreet gemaakt wordt. Het is belangrijk dat jongeren en ouderen leren leven met zachtmoedigheid en eerbied. Dat mensen snappen wat dat inhoudt en geholpen worden om zo te leven.

4. EXEGESE

INLEIDINGSVRAGEN

AUTEUR EN ADRES

De eerste brief van Petrus staat achter in de NT-canon en lijkt ook een beetje vergeten. Alle aandacht is uitgegaan naar het omvangrijke corpus van Paulus en naar de evangeliën. Toch meldt de brief ons veel waar we juist in deze tijd ons voordeel mee kunnen doen.

Over de auteur van de brief bestond, in tegenstelling tot de tweede Petrusbrief, geen twijfel in de eerste eeuwen. Alle bronnen die er iets over zeggen, nemen aan dat Simon Petrus de schrijver is. In het moderne onderzoek wordt er meer getwijfeld over het auteurschap. De belangrijkste vraag die speelt is de tamelijke elegante stijl die de schrijver hanteert en die niet goed overeenkomt met een Galilese ongeletterde visser. Wanneer je uitgaat van een iemand die voor Petrus teksten schreef, hoeft dit geen probleem te zijn. Een precieze datum van de brief is niet bekend, maar kan goed in de jaren '60 van de eerste eeuw zijn geweest.

De brief is gericht aan gelovigen in het huidige Turkije. In de brief wordt veel gebruik gemaakt van beelden die ontleend zijn aan het Oude Testament. Dit heeft de gedachte doen ontstaan dat Petrus schrijft aan Joodse christenen. Echter, het is meer voor de hand liggend om uit te gaan van een gemeente waartoe in ieder geval ook christenen van heidense origine behoorden. Dit blijkt bijvoorbeeld uit 1 Petrus 2:10.

VREEMDELINGSCHAP

Het hoofdthema van de brief is vreemdelingschap. Dit blijkt al uit de prominente plek voor dit thema in de adressering van de brief: aan de vreemdelingen (*parepidemoi*). Hun verblijf op aarde wordt ook vreemdelingschap (*paroikia*; 1:17) genoemd. In 2:11 komt 'vreemdelingen' (*paroikoi*) nog een keer terug. Bovendien geeft de brief op allerlei manieren aanwijzingen voor het leven als vreemdeling. Het eerstgenoemde begrip voor vreemdeling, *parepidemos*, duidt iemand aan die tot een ander volk behoort en tijdelijk zijn verblijf houdt op de plek waar hij nu is. Het begrip voor vreemdeling dat in 1:17 en 2:11 wordt gebruikt (*paroikos*) had in het Romeinse rijk een tamelijk duidelijk afgebakende betekenis. De *paroikos* was een persoon die gedurende langere tijd ergens woont, zonder dat diegene het volledige burgerschap had. Hij of zijn voorgelacht was afkomstig uit een andere streek of land en had dien ten gevolge geen volledige rechten. In tegenstelling tot een burger (een echte Romein), bezat de *paroikos* geen stemrecht en was uitgesloten van hogere ambten en functies. Hij kon in veel gevallen alleen een vruchtgebruik hebben van onroerende goederen als landerijen en niet het bezit. Ook waren er geregeld aanvullende vergunningen nodig om te kunnen trouwen en te kunnen vererven. Deze bevolkingsgroep was kwetsbaar in juridische zin, deed vaak het werk voor de rijkere of zat in de handel en kon gemakkelijk worden gedwongen om in het leger te gaan. Uiteraard waren de *paroikoi* altijd de eersten die zondebok konden worden in tijden van rampen en narigheid. Ze waren kwetsbaar voor roddels en konden gemakkelijk worden. Deze groep van *paroikoi* kan worden onderscheiden van de *xenoi*, de vreemden, die een heel vluchtig bestaan hadden in het Romeinse rijk. Misschien is het ergens te vergelijken met Nederlander, statushouders en asielzoekers/illegalen.

De reden waarom degenen aan wie de brief wordt geschreven, als vreemdelingen worden omschreven, kan gelegen zijn in het feit dat het inderdaad ging om gelovigen die uit deze maatschappelijke klasse kwamen. Het kan gedeeltelijk om mensen uit de lagere klasse gaan. Een andere reden, die minstens evenzeer meetelt, is dat de brief het vermoeden doet ontstaan dat de lezers van de brief juist vanwege hun geloof de status van *paroikoi* hebben gekregen. Deze gedachte ontstaat vooral door de Oudtestamentische themata die worden aangesneden.

VERSTROOING

In 1:1 wordt gesproken over de diaspora, de verstrooiing. Dit begrip is vooral uitdrukking van de Joodse ervaring van vreemdelingschap ten gevolge van de Babylonische ballingschap. Inderdaad wordt de brief ook afgesloten een groet vanuit Babylon (1 Petrus 5:13), waarmee naar alle waarschijnlijkheid Rome is bedoeld. Het idee van het niet thuis zijn, wordt versterkt door de uitdrukking 'besprenkeling met het bloed' in 1:2, wat verwijst naar de sluiting van nieuwe verbond, parallel aan dat van het eerste, in de woestijn. In de woestijn, dus nog onderweg naar het beloofde land, werd Israël (geheiligd als) het volk van God. Dit thema van het gevormd worden tot het volk van God wordt breed uitgewerkt in 2:1-10. De gelovigen vormen het nieuwe volk van God. Het beeld dat oprijst uit de combinatie van de begrippen rondom vreemdelingschap en het vormen van een nieuwe natie is dat de gelovigen als gevolg van hun nieuwe burgerschap in het Romeinse rijk *paroikoi* worden.

Dit is uiteraard een geloofswerkelijkheid. Ze zijn burgers van het rijk van Christus dat geen tastbare plaats heeft achter een zichtbare grensovergang, maar dat vooral eschatologisch is. Toch had het burgerschap van het rijk van Christus ook daadwerkelijke consequenties in juridisch opzicht. Ondanks het feit dat in de eerste twee eeuwen er slechts nu en dan door de centrale overheid georganiseerde en systematische vervolgingen zijn waar te nemen in de bronnen, is de verhouding tussen gemeente en omgeving vanaf het begin gespannen en deze spanning groeit met het toenemen van de het aantal gelovigen. Voor Romeinen was het geloven in Jezus Christus en het vereren van slechts één God een verstoring van belangrijke verbanden in het leven van de maatschappij. De staat was door en door religieus van aard. Niet alleen in de keizercultus, die zich begon te ontwikkelen, kwam dit tot uitdrukking. Ook de stand van het gewas, het vallen van voldoende regen, het voorkomen van ziekten en andere rampen, werd in direct verband gebracht met goden. Het niet vereren van goden door een groeiende groep mensen werd als een regelrecht gevaar gezien door de gemiddelde Romein. Dit nog afgezien van de wrevel die überhaupt kon ontstaan door het ontbreken van christenen bij offermaaltijden, waardoor de sociale cohesie werd doorbroken.

WEERSTAND

Christenen vormden steeds meer een groepering die voor de buitenwacht duidelijk af te bakenen was. Een duidelijk waarneembaar markeerpunt in dit proces is de keuze van Nero om christenen aansprakelijk te stellen voor de brand van Rome in 64 n. Chr. Ze waren in die tijd blijkbaar goed te onderscheiden als een eigen groep ten opzichte van Joden en andere inwoners van Rome. Opvallend is ook dat Romeinse geschiedschrijvers als Tacitus en Suetonius de christenen niet verantwoordelijk achten voor de brand, maar het niet afkeuren in Nero dat hij christenen oppakt en aansprakelijk stelt voor de brand. Christenen vormen, zo vonden deze schrijvers, een kwaadaardig nieuw (in die tijd het ergste wat je over een religie kon zeggen) bijgeloof, moreel en politiek verwerpelijk.

In het boek Handelingen zie je op sommige plaatsen de weerslag van deze spanning. In de context van Klein-Azië, waarheen deze brief geadresseerd is, lezen we in Handelingen 19:21-40 over een volksoproep veroorzaakt door de zilversmeden die zich economisch bedreigd voelen. Deze spanning tussen christenen en hun omgeving is ook bekend uit andere bronnen. Aan het begin van de tweede eeuw vraagt de gouverneur van Klein-Azië, Plinius de Jongere aan keizer Trajanus wat hij aan moet met de vele christenen die voorgeleid worden. Een aantal dingen is opvallend in zijn brief. In de eerste plaats dat het initiatief genomen werd door de burgers, onder andere met anonieme brieven, en niet door de overheid. Het tweede dat opvalt, dat is dat de tempels verlaten raakten en het aantal offerdieren dat nodig is, sterk is afgenomen. Er lijkt een economisch motief aan de orde te zijn. De christenen moeten Jezus afzweren en aan de goden offeren om vrij te komen. Het zijn van volgelingen van Jezus, is genoeg voor een veroordeling. Onder de veroordeelden bevinden zich ook Romeinse staatsburgers, die doorgezonden worden naar Rome. Een en ander sluit aan bij wat we in Handelingen lezen en vormt er een min of meer logisch vervolg van.

DOEL EN OPZET VAN DE BRIEF

Tegen deze achtergrond, van een latente en soms werkelijkheid wordende dreiging van de weerstand van de omgeving of zelfs overheidsingrijpen, is 1 Petrus te lezen als een pastorale brief. De brief heeft als bedoeling om christenen toe te rusten in deze context te leven. De brief heeft geen heel strakke structuur en sommige themata komen op meerdere plaatsen terug.

IDENTITEIT: 1 PETRUS 1:1-2:10

Het eerste gedeelte van de brief is een stevige onderstreping van de nieuwe identiteit van de gelovigen. De positieve kant van vreemdelingschap, namelijk het zijn van het volk van God en het grote vooruitzicht dat daaruit voortvloeit, wordt breed uiteengezet.

- a. 1:3-12 wedergeboren tot een levende hoop op God; deelgenoot van het heil waar al eeuwen lang op is gewacht en door profeten van oudsher naar werd uitgezien (een belangrijk accent in een tijd waarin nieuw verdacht is)
- b. 1:13-2:3 aansporing om volkomen gericht te zijn op deze hoop, die in tegenstelling staat tot het lege leven op grond van voorvaderlijke overleveringen.
- c. 2:4-10: de nieuwe werkelijkheid is die van het vormen van het nieuwe huis, volk, priesterschap van God. De verstrooiing heeft een tegenbeeld in de gemeenschap van het volk van God. Je staat er niet alleen voor: samen geroepen tot...

AANWIJZINGEN VOOR GEDRAG

Vanaf 2:11 bevat een brief veel aanwijzingen en aansporingen voor de lezers. De onderwerpen lopen soms wat door elkaar heen. Een scherpe afbakening is niet te geven. Wel kunnen een paar accenten worden onderscheiden.

Tegen vleselijke begeerte

De eerste aansporing is om je niet te laten overwinnen door vleselijke begeerten (2:11-12), om een tweevoudige reden: het is slecht voor je ziel en het schaadt de naam en zaak van Jezus. Het vervolg van de brief komt deze aansporing terug (4:1-6 en 15). Opvallend is het dat het lijden van Jezus in 4:1 als reden wordt gegeven waarom je niet moet toegeven aan vleselijke begeerten. Het is dus in strijd met je identiteit. Ook wordt in 4:4 duidelijk dat heilig leven een van de redenen van de vervreemding is. De ethiek is dus een belangrijke identitymarker, die zichtbaar maakt dat je een andere Heer kent.

Ten opzichte van sociale verhoudingen

In 2:13-18 en 3:1-7 worden aanwijzingen gegeven voor het omgaan met gezagsrelaties. Heel erg belangrijk is het om geen aanstoot te geven. Zoveel als mogelijk is, voegt een christen zich naar de gebruikelijke orde.

Ten opzichte van onrecht

In nauwe samenhang met het voorafgaande benadrukt de schrijver dat het heel belangrijk is om goed om te gaan met lijden dat je onterecht te dragen krijgt. Op meerdere plaatsen komt dit terug: 2:19-25, 3:13-22 en 4:12-19. Belangrijk is, net als bij de aansporingen tegen vleselijke begeerten, het voorbeeld van Jezus Christus in de drie gedeeltes. Het lijden van Jezus wordt in dit verband gebruikt als een voorbeeld voor de gelovigen. In 2:22v wordt als belangrijkste les aangereikt dat Jezus niet terugschold, maar het in handen gaf van de Vader die rechtvaardig oordeelt. In 3:13-22 wordt er een verband gelegd tussen het lijden van Jezus en het feit dat Hij daardoor onrechtvaardigen tot God zou leiden (3:18). In 4:13 wordt vooral benadrukt dat na lijden eenmaal verheerlijking zal komen, omdat dit ook met Jezus is gebeurd. Belangrijk is het accent op positieve dingen met betrekking tot de omgeving waarin de christenen wonen. Het gaat om zegenen en niet vervloeken van de vijanden, en het doel is het brengen tot God van onrechtvaardigen. Ook voor de gelovigen zelf heeft het lijden een positieve uitwerking: verheerlijking.

Intern

Vooral het slothoofdstuk heeft veel aansporingen voor de onderlinge verhoudingen. Zowel gezagsdragers binnen de gemeente als jonge mensen, moeten op juiste wijze de plek innemen die passend is. Ook hier is weer de verwijzing naar Jezus Christus, nu als opperherder.

EXEGETISCHE AANTEKENINGEN BIJ 1:1-2 EN 3:8-22 (VOORAL 13-18)

1:1:

eklektois parepidemois: beide termen houden elkaar in evenwicht. Uitverkiezing is in onze traditie een beladen begrip geworden, met onder andere geloofsonzekerheid en lijdelijkheid als gevolg. De bedoeling van de schrijver is die van bemoediging en aansporing. De lezers leven als vreemdelingen (ze zijn onderweg), maar mogen weten dat ze zijn uitgekozen door God. In 2:9 komt het begrip *eklektos* terug: een uitverkoren geslacht. Het totaalbeeld rondom deze verkiezing is dat de gemeente deelt in de verkiezing van God tot het zijn van zijn volk. Het doel van de verkiezing tot het zijn van Gods volk, is het verkondigen van de grote daden van God.

diasporas: de uitgekozen vreemdelingen leven in de verstrooiing. Dit begrip heeft vooral Joodse wortels en betekent de verstrooiing onder de volken van de Joden na de verwoesting van Jeruzalem. Het begrip vormt een inclusio met 5:13, waar als plaats van afzending Babylon wordt genoemd. De lading van het begrip verstrooiing is oorspronkelijk negatief omdat het de traumatische ervaring reflecteert van de verwoesting van Jeruzalem. In de loop van de eeuwen gaan die scherpe randen eraf en ontwikkelt zich een positiever beeld van de verstrooiing, als een manier van leven die de aartsvaders ook hebben gekend. Vooral de Alexandrijnse Jood Philo zit op dit spoor. De gedachte van het zijn van een licht voor de volkeren, juist in de verstrooiing begint vorm te krijgen. In de brief lijkt het begrip, in aansluiting op de traditie van zelfbewuste diaspora-Joden, vooral te zijn bedoeld als een manier om de lezers een positief zelfbeeld te geven: zoals de Joden verstrooid leven en in hun eigenheid het licht van God hebben verspreid, zo ook de christenen. Het is goed mogelijk dat het woord *spora* (zaad) in 1:23 opzettelijk is gekozen, zodat de betekenis van *diaspora* afkleurt in de richting van uitgestrooid zijn als zaden.

1:2:

De zin bevat een trinitarische omschrijving van het werk van God dat geleid heeft tot de identiteit van verkozen vreemdelingen in de verstrooiing.

Prognosis: voorkennis van de Vader (zekerder dan onze prognoses!) is vrijwel synoniem met het verkiezen tot volk van God. Deze voorkennis heeft tot gevolg dat de gelovigen door Geest worden geheiligd tot gehoorzaamheid, en dat ze besprenkeld worden met het bloed van Christus. Die laatste uitdrukking verwijst naar Oudtestamentische rituelen die te maken hebben met het sluiten van een verbond het gereinigd worden van zonden. In Hebrreeën 9 worden deze rituelen verbonden met het instellen van het nieuwe verbond door Jezus Christus.

De adressering van de brief geeft kernachtig een geladen omschrijving van de gelovigen. Hun identiteit wordt duidelijk: vreemdelingen omdat ze verkozen zijn tot het volk van God te behoren.

3: 8-12 vormt een brug tussen de huwelijkse verhoudingen en de verhouding met de omgeving. In het geval van gemene huwelijken was daar in feite niet veel verschil tussen. Er worden prachtige eigenschappen aangeprezen. Het vergelden (met woorden) van kwaad wordt sterk ontraden. We zien hier het thema van het slot van hoofdstuk 2 terugkomen, waar over Jezus werd gezegd dat Hij niet terugschold, maar het overgaf in de handen van de Vader. Dit accent is ook hier aanwezig. God houdt zijn ogen op de rechtvaardigen.

13:

Met dit vers komen we op het onderwerp van kwaad lijden ten gevolge van het geloven in Jezus Christus. De verwachting is: wanneer je goed doet, zul je niet snel met lijden te maken krijgen. Er is dus geen sprake van dat je lijden moet opzoeken of uitlokken. Het geheel van de aansporingen is erop gericht om dit zoveel mogelijk te voorkomen.

14:

paschoite dia dikaiosunen makarioi: deze woorden lijken een herinnering van Petrus aan de zaligsprekingen van Jezus (Mt. 5:10).

ton de fobon autoon ...: de HSV vertaalt hier 'Wees niet bevreesd zoals zij bevreesd zijn'. Het is lastig te zien wie met 'zij' wordt bedoeld en waarom die 'zij' vrezen. Deze zin is een citaat uit Jesaja 8:12. In het Hebreeuws van de MT is er inderdaad sprake van het vrezen zoals anderen vrezen, dit met het oog op mensen die meer bevreesd zijn voor aardse dreigingen dan dat men ontzag heeft voor de HEERE. De bedoeling zou dan zijn dat er in de gemeente een tweedeling is van mensen die wel echt ontzag hebben voor de Heere en mensen die dat niet hebben. Meer voor de hand liggend is het om te veronderstellen dat de brief hier gebruik maakt van de LXX, waar *autoon* bedoeld is als een genetivus objectivus. De vertaling luidt dan: Wees niet bevreesd voor hun vrees (*dus wat zij als vrees aanjagen*). Op deze wijze hebben onder andere de SV, NBS, KJV en NBV vertaald.

15:

Het citaat uit Jesaja 8 loopt verder in dit vers. Het gaat om het heilig achten / heiligen van de HEERE. Petrus vertaalt dit tweevoudig door. De HEERE is hier Christus. Ook voegt hij eraan toe: in uw harten. Het grootachten van Christus als Heer, is in de context van de brief een beladen aansporing. Het onderstreept hun identiteit als *paroikos*. De tweede aanvulling ten opzichte van het citaat uit Jesaja, maakt duidelijk dat het niet gaat om uiterlijk vertoon, maar om een diep innerlijke verbondenheid met Jezus als Heer. Deze verbinding maakt het mogelijk om in een omgeving die andere goden aanhangt en waarin er weinig uitwendige structuur is om het heiligen van Jezus van Heer te ondersteunen, dit toch te doen. Bijzonder is het dat deze aansporing ook gegeven wordt als middel om angst te overwinnen. Deze zin is te zien als de kern van de brief: heilig Jezus als Heer in je hart.

etoimoi aei pros apologian: onder druk (van bedreiging) is er toch de aansporing om bereid te zijn een apologia te geven van de hoop, wanneer je daarvan rekenschap (*logon*) wordt gevraagd. Dit kan bedoeld zijn in een niet-officiële zin, dat je je niet terugtrekt onder de druk van vragen vanuit de omgeving, maar juist getuigt van wat je drijft. Mogelijk is er ook de connotatie van een officieel verhoor, waarbij je er voor zorgt dat je voorbereid bent om verantwoording af te leggen. (Vgl. ook Lk. 21:14, waar ook sprake is van het afleggen van verantwoording in het kader van een verhoor, en waar de voorbereiding slechts daarin bestaat dat je de inspraak van de Geest ontvangt.) Belangrijk is hier ook dat christenen geen geheimzinnige leer hebben en een geheim genootschap vormen die bedreigend zou kunnen werken voor de omgeving. Integendeel, iedereen mag weten in Wie we geloven en waarom:

elpidos: het gaat om de hoop die in ons is. Hoop verwijst terug naar 1:3v., waar sprake is van de levende hoop die ons deel is door de wedergeboorte. Het gaat om een eeuwige en onvergankelijke erfenis die in de hemel voor ons is bewaard. Wanneer hier het begrip hoop wordt gebruikt, is het goed ons te realiseren dat het niet gaat om een vage hoop, maar om hoop die gevestigd op het handelen van God. Het heeft een reële waarde.

Het is opvallend dat de verantwoording niet defensief is. Het gaat niet alleen/zozeer om het ontkrachten van aantijgingen, maar een positief uiteenzetten van de redenen waarom je je gedraagt zoals je je gedraagt. Dit alles met de intentie dat die ander ook verlost wordt van de zinloze voorvaderlijke overleveringen.

16:

De innerlijke houding waarmee deze verantwoording wordt afgelegd is uitermate belangrijk. Het gaat om zachtmoedigheid en vrees (*fobos*: voor Christus waarschijnlijk; zie Jesaja 8:13 LXX). Ook een goed geweten is van belang. Uiteraard voor eigen gemoedsrust, maar ook zodat (uiteindelijk) duidelijk wordt dat de lasteringen onterecht zijn. Er gingen inderdaad veel geruchten rond over christenen: kinderen slachten, bloed drinken en mensenvlees eten, incestueuze verhoudingen et cetera.

17:

De opmerking over het goede geweten wordt hier verder uitgewerkt: je kunt beter lijden wanneer je geen kwaad hebt gedaan, dan terwijl je wel kwaad hebt gedaan.

18-22: Christus wordt hier als voorbeeld gesteld in een passage die lijkt aan te sluiten op een bestaande geloofsbelijdenis. Christus heeft voor de zonden geleden, als onschuldige, met het doel velen tot zaligheid te brengen. Vandaar ook het prediken aan de geesten in de gevangenis. Deze passage bevat een aantal lastig te plaatsen gedachten die mogelijk af kunnen leiden van de hoofdlijn: Christus heeft als onschuldige geleden om via deze lijdensweg velen tot God te brengen. Dit voorbeeld van Christus maakt duidelijk wat het uiteindelijke doel is van het afleggen van de verantwoording over de hoop die in je is. Het gaat erom dat ook anderen deel krijgen aan de hoop die je hebt. Dit is een bijzondere reactie op lijden: het zien als een mogelijkheid om mensen te vertellen van de hoop die je hebt.

5. LIJNEN VOOR DE PREEK

MEDITATIEVE AANTEKENINGEN

Tijdens het schrijven van de preekschets bleef ik het meest haken bij de zin ‘Christus als Heer heiligen in je hart.’ Correctie/bestrafing: wie of wat maak ik groter dan Hem, die mij geroepen heeft om een koninklijk priester te zijn om zijn daden te verkondigen? Mensen en hun meningen? De dingen die ik najaag? Hoe reëel is voor mij de hoop die Hij me geeft? Weet ik me meer Nederlander, of meer christen? Kan ik kiezen? Wat doet het me dat ik burger ben van Zijn rijk? Deze zin helpt me om terug te vinden wat echt belangrijk is.

Hoopgevend: ik voel inderdaad iets van die zachtmoedige rust, het vrezen van Hem, wanneer ik me daarop richt en de overheersing door andere machten ontvlucht. Het vernieuwt de motivatie om te vertellen over de hoop die ik heb.

SITUATIE VAN DE HOORDER

Om te peilen wat er leeft in de gemeente waar u werkt en leeft is het goed een voorstelling te hebben van de situatie van de hoorders. Dit kan bijvoorbeeld door een gesprek met verschillende mensen of een e-mailronde voorafgaand aan het schrijven van de preek, waarin een aantal specifieke vragen worden gesteld over ‘vreemdelingschap’ en ‘hoop die in je is’ en natuurlijk ook het ‘heiligen van Christus als Heer in je hart’.

BEGINSITUATIE JONGEREN

Voor veel jongeren zal het begrip ‘hoop’ onduidelijk zijn. Sommige zullen het misschien vergelijken met ‘verwachting’; maar er is één duidelijk verschil: bij verwachting weet je vaak wat er komt en bij hoop niet. Hoop is spannender, onzekerder, je weet niet wat er van iets terechtkomt. Je geeft alleen aan wat je wens of verlangen is: ik hoop (maar) dat ...

Veel jongeren zullen bij het bijbelse begrip hoop al snel denken aan de wederkomst, aan de hoop die Jezus gebracht heeft, voor dit leven en daarna. Het zal voor de meeste jongeren sterk gekoppeld zijn aan de wereld die komt. Weinig jongeren zullen het begrip hoop koppelen aan het leven hier en nu, aan het christen zijn in deze tijd en cultuur.

Als het gaat om christen zijn met hoop vinden jongeren dit vaak moeilijk. Globaal kun je een aantal groepen jongeren onderscheiden. Er zijn jongeren die...

... zich terugtrekken in hun eigen veilige omgeving en subgroep en dat wel best vinden. Ze denken niet/nauwelijks na over hun plek als christen in de wereld.

... in de kerk en onder christenen laten zien en merken dat ze geloven, maar hier buiten de kerk en onder niet-christenen weinig van laten zien (omdat ze bang zijn dat ...). Een aantal van hen kan vervolgens ook helemaal opgaan in het leven in de wereld, zonder dat anderen merken dat ze christen zijn.

... op een positieve manier proberen iets van de liefde en het volgen van Jezus uit te stralen aan de mensen om hen heen.

Met name de eerste twee groepen willen we in deze preek aanspreken om met durf en hoop christen te zijn.

POSITIE

Een paar algemene lijnen: vreemdelingschap is een thema dat meer en meer een rol speelt. De themata die aangesneden worden in 1 Petrus en die daarnaast vooral in de Hebrëebrief een rol spelen, zijn steeds beter te begrijpen vanuit onze context. (In de context van Pakistan zijn ze helemaal goed

duidelijk.) Er is weliswaar een ongelijktijdigheid in Nederland van ontwikkelingen, maar toch zien we overal in Nederland een verschuiving van de positie van christenen. Er is al een langdurige ontwikkeling van bevoorrecht als Hervormde vroeger via de gelijkheid (nu in grote lijnen), naar de mogelijkheid dat niet alle posities in het openbare leven bezetbaar zijn door christenen. Dit is een grote verschuiving die vraagt om, of ons brengt tot een heilzame herbezinning: wat is onze identiteit ten diepste?

FRAGMENTATIE

Behalve de politieke realiteit is het ook een gegeven dat het leven gefragmentariseerd is geraakt. Het is nauwelijks voorstelbaar voor onszelf en de mensen om ons heen dat er een verbindende lijn is, laat staan dat dit het geloof in Jezus Christus is. Ieder segment in het leven (geloof, studie, school, vrienden, werk, sport, gezin) heeft eigen heren. Geloof hoort in de sector privé-sfeer en Jezus dus ook. De exclusieve claim van geloven in Jezus Christus is ongewoon, ook voor onszelf. Hier raakt onze horizon die van de eerste lezers ook. Ook zij leefden in een wereld waar voor ieder segment een andere god te vinden was: voor het privé-domein waren er goden, voor de staat weer andere, evenals voor de landbouw, et cetera. Het vereren van deze goden kan en kon goed naast elkaar. Die goden hadden en hebben geen exclusiviteits. Toen en nu vraagt het moed om Christus als Heer hebben in alle aspecten van het leven. Wanneer je dat doet kan en kan je wel in een conflict raken.

BELANGRIJKE ACCENTEN VOOR DE PREEK:

Identiteit

Hoopvolle werkelijkheid van het ingrijpen van God in Christus. De bedoeling daarvan is Zijn grote daden verkondigen. Leven met Hem als Heer, heeft een vervreemdend effect. Het heeft invloed op je interesses en je gedrag en doorbreekt het normale patroon. De omgeving zal hier een oordeel over hebben. Er kan op allerlei manieren druk worden uitgeoefend.

Jezus als Heer in je hart heiligen

Tegenover kramp en angst, je realiseren hoe groot Hij is, hoe groot de hoop is die zijn roeping werkt, hoe groot het voorrecht is dat je geroepen bent om te leven onder Zijn regering. In je hart: het is ook mogelijk om te leven als kerk in een minderheidspositie. Je hebt er geen zuil voor nodig. Christus heiligen vraagt om je hart, om het je toe-eigenen van werkelijkheid van Christus. Meelopers zonder inwendige overtuiging zullen in een minderheidspositie snel afhaken.

Altijd bereid, gereed om te getuigen van de hoop die in je is

Vooraf met het oog op degene die je ernaar vraagt. We wonen hier en hebben hier verantwoordelijkheid voor de ander: hoop die in je is (hoofdstuk 1); niet terug trekken maar je verhouden tot is opdracht van vreemdelingschap en mensen nieuwsgierig maken!

Christus als *het* voorbeeld

Deze keer is het dus niet de lijn van Jezus in onze plaats, maar die van Jezus voor ons uit, wiens spoor wij navolgen. In onze tijd de Pakistani om ons te leren wat het is om christen te zijn in een minderheid (zie o.a. de voorbeelden in het projectmagazine en interview met Shabaz in de bijlage). Zij doen goed in hun omgeving, maar worden vervolgd.

6. VOORBEREIDING VAN DE PREEK/EREDIENST

PERSOONLIJK

Probeer één of meerdere van onderstaande vragen te overdenken en te verwerken in de preek:

- Hoe kijkt je naar de wereld om je heen, de mensen die niet geloven?
- Welke angsten herken je bij jezelf en bij de mensen om je heen om christen te zijn volgens vers 15/16?
- Hoe kun je zelf kleur geven aan de samenleving?
- Hoe kan hoop je leven concreet veranderen?

MET EEN GROEP JONGEREN

Lees met een groep jongeren het bijbelgedeelte en vraag hen wat zij uit dit gedeelte leren van Petrus als het gaat om leven met hoop in deze wereld. Praat ook met hen door wat ze moeilijk vinden. En hoe ze zo'n leven met hoop concreet kunnen maken in hun eigen dagelijkse leven...

LITURGISCHE AANBEVELINGEN

De preekschets draait om hoofdstuk 3:15. Er is gekozen om de adressering van de brief te lezen om de context van de eerste lezers te kunnen duiden in de preek. Eventueel kan er voor worden gekozen om meer te lezen uit hoofdstuk 1. De lezing uit hoofdstuk 3, kan lopen van 13-18a. Het voordeel om daar te stoppen, is dat wordt voorkomen dat alle aandacht weggezogen wordt naar de wat duistere passages over de geesten in de gevangenis. Het nadeel is uiteraard dat je de passage onderbreekt. Het is goed mogelijk om ook het eerste gedeelte van hoofdstuk 4 erbij te lezen, waarin de vervreemding ten opzichte van de omgeving duidelijk wordt in het gedrag (4:4).

Eventueel kan 4:1-11 ook worden gelezen als wetslezing, wanneer dit geen aanstoot geeft.

Psalmen

Psalm 34 (in de wereld verdriet voor de rechtvaardigen, God is bedacht op hun heil);

Psalm 56 (omzwervingen, vertrouwen op het Woord van God);

Psalm 84 (over reizen en verlangen naar Gods huis);

Psalm 111 (over het vrezen van de HEERE als begin van alle wijsheid);

Psalm 119 (een vreemdeling hier beneden);

Gezangen en andere liederen

Gezang 291 Liedboek voor de kerken

Gezang 378 Liedboek voor de kerken

Gezang 481 Liedboek voor de kerken

Op Toonhoogte

De Heer woont in een stralend licht

Jezus, hoop van de volken

Laat uw glorie zien

Maak ons tot een stralend licht

Wij gaan op weg

Voor kinderen (staan ook in Op Toonhoogte)

Ik ben nooit alleen

Laat zo je licht maar schijnen

Vertel het aan de mensen

Wees niet bang

Dankzeggingen en voorbeden:

- dank voor de vrijheden in ons land, voor de hoge roeping tot een koninklijk priesterdom, voor de hoop die er is in Christus;
- bid om moed om Jezus te volgen, vraag om de innerlijke verbondenheid met Hem, vraag om vrijmoedigheid om verantwoording af te leggen van de hoop die in ons is; om zichtbare aanwezig te zijn in de samenleving.
- doe voorbede voor de mensen om ons heen, voor de overheden, voor vervolgte christenen, in het bijzonder de Pakistani.

MOGELIJKHEDEN VOOR VERWERKING

Houd een preekbespreking vooral met jong en oud samen. Meng de verschillende leeftijden goed en geef vooral jongeren het woord. Luister naar elkaar door goed door te vragen etc.

Mogelijke vragen voor de preekbespreking:

- Wij geloven dat Jezus Christus Heer is over deze wereld. Hij heeft recht op alles en iedereen. Waar zie jij in je dagelijkse leven iets van die macht van Jezus?
- God de Heere heiligen in je hart: wat is dat en hoe doe je dat?
- Op welke manier laat jij als volgeling van Jezus zien dat Jezus Heer is? Kunnen anderen dat aan je merken? Hoe dan?
- De christenen aan wie Petrus schreef, werden vervolgd om hun geloof en het maakte hen bang. Getuigen van Jezus kon hun het leven kosten. Herken je de angst om getuige van Jezus te zijn? Hoe?
- 'Verantwoording afleggen van de hoop die in je is': Gebeurt dat wel eens en wat doe je dan?
- '... met een houding van eerbied en zachtmoedigheid.' Wat is dat voor je en wat helpt je het meest om zachtmoedig en met eerbied door het leven te gaan?
- Probeer eens in één zin samen te vatten wat voor jou een leven met hoop betekent.

BIJLAGEN

ILLUSTRATIEF BERICHT UIT PAKISTAN

CIP 4-11-11 Rik Bokelman

Er staat een prijs op het hoofd van Shabaz

"Tot twee keer toe ben ik aan de dood ontsnapt"

Shabaz groeide op in een christelijk gezin. Omdat het gezin zo muzikaal is, traden ze door heel Pakistan op om het Evangelie te verkondigen met aanbiddingsmuziek. Dat klinkt alsof er voor christenen weinig beperkingen zijn in Pakistan, maar dat is niet zo. Op het hoofd van Shabaz staat namelijk een prijs. Hij spreekt zaterdag op de jaarlijkse Open Doors-dag. CIP.nl interviewde hem.

Shabaz: "Ik heb me nooit stil gehouden over mijn geloof. Ik kan mijn christelijk geloof niet ontkennen, ik wil God niet ontkennen. Ik ben verschillende keren met de dood bedreigd, heb een pistool op mijn hoofd gehad. Op dat moment zei ik tegen mijn aanvallers: 'Als jullie me dood schieten, ga ik naar Huis'. En tegen God zei ik: 'Heer, ik ben veilig in Uw handen'. Tot twee keer toe ben ik zo aan de dood ontsnapt. Ik kan alleen maar zeggen dat het Gods redding is geweest. **Wat nodig is om het leven in Pakistan aan te kunnen, is een intieme relatie met God. Zonder voortdurend contact met Hem houd je het niet vol in de omstandigheden van Pakistan).** Ik wil me niet laten leiden door angst. Ik geloof dat het tegenovergestelde van angst, geloof is. In die waarheid wil ik leven. De Bijbel spreekt 366 keer van 'Vrees niet'. Dat wil ik doen."

Christenen vormen een minderheid in Pakistan. Als werkgevers moeten kiezen tussen een moslim aannemen of een christen aannemen, kiezen ze voor de moslim. "Kijk naar Asia Bibi, die gevangen zit en veroordeeld is tot de doodstraf. Wat heeft zij misdaan? Niets. Wat hebben gouverneur Salman Taseer en minister Shahbaz Bhatti misdaan toen ze voor Asia Bibi opkwamen? Niets, maar ze zijn inmiddels wel allebei vermoord, omdat ze een christen steun gaven. Zo werkt het in Pakistan. Pakistan is wetteloos, radicale moslims grijpen naar fatwa's om christenen zonder pardon iets aan te kunnen doen, buiten de regering of wet om. Ook tegen mij is een fatwa uitgevaardigd, omdat ik een 'westerse godsdienst uitdraag en tegen de islam ben'. Officieel is er geen aanklacht tegen mij, maar door de fatwa kan ik nu niet terug naar Pakistan. Er kan zomaar iemand op basis van dit fatwa een wapen grijpen en me ombrengen."

Wat Shabaz het moeilijkste vindt, is dat hij vrienden en familieleden niet kan bijstaan. "Er zijn vrienden en bekenden van me gedood in de afgelopen maanden. Ik kan hun familieleden alleen via Skype laten weten dat ik met hen meeleef. Maar ik wil hen in de ogen kunnen kijken, hen kunnen omarmen om mijn medeleven te betuigen. Zij gaan door het vuur, door moeilijke tijden voor hun geloof en ik wil met hen, naast hen lopen. Dat kan nu niet. Aan de andere kant kan ik tevreden zijn met de plek waar God me op dit moment heeft geplaatst, in Europa. Ik zie dit als Zijn plan. Ik bid of ik mag terugkeren naar Pakistan, maar op Zijn tijd."